

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eetti-
nen neuvottelukunta

10.09.2009

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Rokotusohjelmayksikön päällikkö
Tuija Leino
PL 30
00271 Helsinki

Viite Lausuntopyyntö kirjeenne 7.9.2009 koskien pandemiarokotteiden antojärjestystä

LAUSUNTO PANDEMIAROKOTUSTEN ANTOJÄRJESTYKSESTÄ

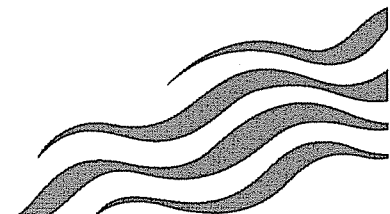
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pyysi (7.9.2009) ETENE:ltä lausuntoa pandemiarokotteiden antojärjestyksestä maassamme. Lausuntopyyntöissä todetaan, että esiteltävässä antojärjestyksessä on otettu huomioon pandemian kulusta tällä hetkellä tiedossa olevat havainnot. Niistä tärkeimpiä ovat ikääntyneiden muita ikäluokkia selvästi alhaisempi sairastavuus.

Pandemiarokotusten antojärjestyksenä THL esittää:

Rokotukset ovat kaikille vapaaehtoisia. Rokotteita tarjotaan väestölle kunnissa ao. järjestyksessä.

1. Välittömään infektiopotilaiden hoitoon liittyvä terveydenhuoltohenkilöstö, apteekkien asiakaspalvelutehtävissä toimivat sekä immuunipuutteisia hoitava terveydenhuoltohenkilöstö
2. Raskaana olevat
3. Sairautensa vuoksi riskiryhmään kuuluvat 6 kuukautiset -64 -vuotiaat
On kuitenkin päätetty yleisellä tasolla, että sairautensa vuoksi riskiryhmään kuuluvaksi katsotaan, kun henkilöllä on:
 - säännöllistä lääkitystä vaativa sydänsairaus (ei lievä verenpainetauti) tai keuhkosairaus (säännöllistä lääkitystä saavat astmapotilaat)
 - metabolinen sairaus, kuten DM tai krooninen lisämunuaisen kuoren vajaatoiminta
 - krooninen maksan tai munuaisten vajaatoiminta
 - tauti, joka heikentää vastustuskykyä esim. leukemia, lymfooma, HIV-infektio, pernan poiston jälkitila
 - vastustuskykyä heikentävää hoitoa esim. elinsiirto, solusalpaajat, TNF-alfasalpaaja, kortikosteroidi >15 mg/vrk yli 2 viikkoa, muu immuunivastetta heikentävä lääkehoito
 - krooninen neurologinen sairaus tai hermolihastauti
4. Terveet eli riskiryhmään kuulumattomat 6–35 kuukauden ikäiset lapset
5. Terveet eli riskiryhmään kuulumattomat 3–24 vuoden ikäiset lapset ja nuoret sekä varusmiehet
6. Sairautensa vuoksi riskiryhmään kuuluvat 65 vuotta täyttäneet
7. 25 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat terveet painottaen rokotusten aloittamista nuoremmista ikäryhmistä alkaen

Lausuntopyyntöissä mainitaan, että THL:n edustajat ovat tutustuneet ETENE:in jo aikaisemmin antamiin pandemiaa koskeviin lausuntoihin 22.12.2005 ja 7.2.2006. ETENE toteaa, että myös nämä lausunnot ovat edelleen ajankohtaisia ja eettisiltä näkökulmiltaan sovellettavissa pandemioihin tai muihin poikkeustilanteisiin varautumisessa, suunnittelussa ja toiminnassa.



Lausuntonaan pandemiarokotusten antojärjestyksestä ETENE toteaa seuraavaa:

Oikeudelliset reunaehdot

Perustuslain (731/1999) 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan velvollisuutena on turvata, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveyspalvelut sekä edistettävä väestön terveyttä. Perussäännökset kuntien velvollisuudesta järjestää terveyspalveluja sisältyvät kansanterveyslakiin (66/1972) ja erikoissairaanhoidolakiin (1062/1989).

Suomi on sitoutunut toteuttamaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita. Suomen valtio on allekirjoittanut useita kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia, joilla pyritään turvaamaan ihmisten yhdenvertainen kohtelu. Kansallisessa lainsäädännössä syrjinnänkielto ilmenee monista eri säädöksistä.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilön liittyvän syyn perusteella. Syrjinnän vastainen lainsäädäntö ei koostu yksistään syrjintäkielloista, vaan myös velvoitteista edistää yhdenvertaisuutta aktiivisin toimin.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) säädetään lääkärin erityisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Lääkäri päättää edellä mainitun lain mukaan potilaan lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärittämisestä ja siihen liittyvästä hoidosta.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) sisältää säännökset potilaan hoitoon ja kohteluun liittyvistä keskeisistä periaatteista. Lain 3 §:ssä säädetään henkilön oikeudesta ilman syrjintää saada hänen terveydentilansa edellyttämää terveyden- ja sairaanhoitoa niiden voimavarojen rajoissa, jotka ovat terveydenhuollon käytettävissä. Potilaslain syrjintäkieltoa tulkittaessa on samanaikaisesti huomioitava ihmisoikeussopimusten, perustuslain ja yhdenvertaisuuslain syrjintää koskevat normit.

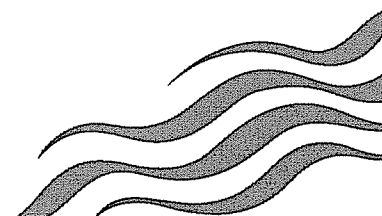
Oikeudelliset reunaehdot ovat samat varauduttaessa pandemiaan eri tilanteissa. Myös ETENE:n lausunnossa liittyen pandemiaan varautuminen tehohoidossa (10.9.2009), on todettu nämä samat oikeudelliset lähtökohdat.

Pandemiarokotusten antojärjestykseen

ETENE korostaa pandemiaan varautumisessa eettisinä lähtökohtina itsemääräämisoikeutta, oikeudenmukaisuutta, tasapuolisuutta, objektiivisuutta ja avoimuutta sekä hyvän tekemistä ja vahingon välttämistä.

Rokotuksiin varautumisessa ja niitä toteutettaessa on tärkeää, että väestöä informoidaan ja heille jaetaan konkreettisia ohjeita. Ohjeistuksessa tulee korostaa jokaisen itsemääräämisoikeutta, tietoista suostumusta ja vapaata valintaa. Ohjeissa ja informaatiossa tulee myös olla maininta, miksi alle 6 kk lapset eivät ole pandemiarokotusten antojärjestyksessä mukana.

THL:n toimesta laadittu pandemiarokotusten antojärjestys on lääketieteellisesti ja epidemiologisesti perusteltu ja tuottanee parhaan terveyshyödyn koko väestölle. ETENE korostaa, että antojärjestys kuvaa sitä, miten rokotusjärjestys olemassa olevien voimavarojen mukaisesti toteutetaan, ei sitä, että joku osa väestöstä jää rokottamatta, vaikka he rokotteen haluaisivat. Pandemian varautumisessa ongelmana on se, että asia etenee nopeasti ja näyttöä rokotusten eduista, haitoista ja riskeistä ei ole ehtinyt kertyä.



ETENE arvioi, että esitetty rokotuksien antojärjestys on eettisesti perusteltu.

Yhteenveto

ETENE korostaa pandemiaan varautumisessa väestön luottamuksen säilyttämistä siihen, että pandemiaan liittyvät toimenpiteet rokotukset mukaan lukien tehdään eettisesti korkein periaattein kaikissa olosuhteissa.

Puheenjohtaja



Markku Lehto

Pääsihteeri



Aira Pihlainen

LIITTEET

ETENE, lausunto 22.12.2005 Pandemiaan varautumiseen liittyviä eettisiä näkökohtia

ETENE, lausunto 7.2..2006 Pandemiaan varautuminen, työryhmän raportti

ETENE, lausunto 10.9.2009 pandemiaan varautuminen tehohoidossa

JAKELU

Päivi Sillanaukee, Pekka Järvinen, Eija Koivuranta, Liisa Katajamäki

